

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 16196
Tarih: 03.09.2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 03/09/2021 16:53
Sayı: E-120.10-
0869150

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

40 milyon nüfusu bulunan Afganistan İslam Cumhuriyeti'nin Taliban tarafından yıkılarak yerine Afganistan İslam Emirliği adı altında yeni bir devletin kuruluş ve Afganistan'ın katı politikalarla yönetilme süreci Eylül 2021 itibarıyla başlamıştır. NATO'nun Afganistan'dan yıkıcı ve derin bir kriz bırakarak çekilmesi sonrasında oluşan bölgesel istikrarsızlık, her geçen gün çok daha fazla Afgan sivilin göç yollarına düşmesiyle sonuçlanmaktadır. İnsani, siyasi, ekonomik ve diplomatik açıdan bu krizin her ülke tarafından çok farklı değerlendirildiği gözlemlenmekte ve bu trajediye ne yazık ki ilkesel yaklaşılmadığı görülmektedir. TBMM olarak Afganistan'da NATO gücü bulunduran ülkelerden Türkiye'nin bu yeni kriz süreci ile birlikte Afganistan Halkının nasıl desteklenebileceği ve başta insan hakları olmak üzere temel ilkeler çerçevesinde hangi politikaların devreye sokulabileceğinin değerlendirilebilmesi amacıyla Anayasa'mın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Bekir UCA Hişyar ÖZSOY

Batman Milletvekili

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

NATO'nun El-Kaide ve Taliban'a karşı Afganistan'daki misyonunu başarısızlıkla sona erdirmesi ile birlikte son derece kaotik ve insani açıdan derinleşen kriz tüm Ortadoğu'yu ve tabii ki Türkiye'yi de etkilemeye başladı. Sadece mülteci dalgasından kaynaklı uluslararası pazarlıklar değil, aynı zamanda insani bir krizin yükünden kaçmaya çalışan hükümetlerin takındığı ilkesiz tutumun ve bu temelde geliştirilen politikaların Afganistan halkları nezdinde ciddi bir umutsuzluğa ve terk edilmişlik duygusuna yol açtığı açıktır. Türkiye'nin de dahil olduğu NATO Afganistan misyonundaki tüm devletler, terk ettikleri Afganistan'da derinleşen kriz karşısında önemli bir sorumluluk ile karşı karşıyadır.

Özellikle son günlerde yaşanan insani trajedinin öznesi olan Afganistan halkları arasında özellikle kadınlar ve çocuklar büyük bir tehdit altındadır. Demokrasi ve kadın düşmanı olduğu bilinen Taliban'ın kendince uluslararası topluma yönelik "ılımlı" mesajlar veriyor gibi görünmesi, bu manipülatif tiyatroya farklı coğrafyalardan ve Türkiye'den de dâhil olan bir takım siyasilerin Taliban güzelleme yapıyor olması kabul edilemez. Taliban, dayattığı yaşam biçimiyle önce kadınları ve gençleri ardından tüm toplum yapısını dünyanın genelinden izole etmeyi

amaçlamaktadır. Bu yönetim biçiminin neredeyse aynısı IŞİD tarafından Suriye ve Irak topraklarının önemli bir bölümünde uygulandığı ve bölgesel boyutlarıyla etkilerinin nasıl kaotik koşullara evrildiği hatırlanabilir.

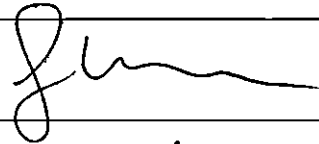
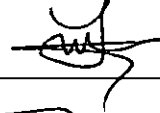
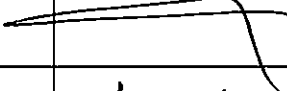
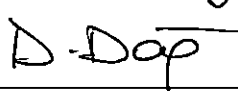
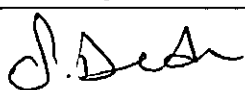
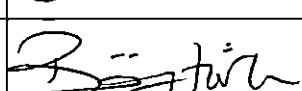
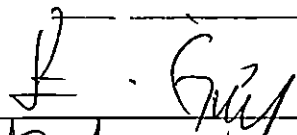
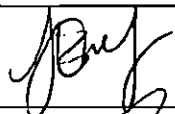
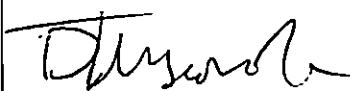
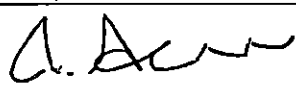
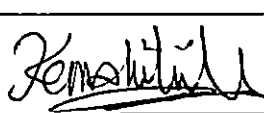
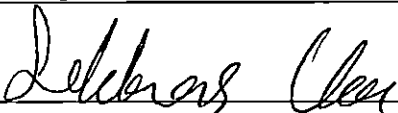
31/05/2013 tarihli ve 28663 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkındaki Kanun'un 27 Aralık 2020'de TBMM tarafından revize edilen 5'nci Maddesi'nde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) kararlarına atıf yapılmakta ve özellikle BMGK'nin 2011 tarihli 1989 Sayılı kararında Taliban'ın uluslararası uyuşturucu trafiğindeki rolü ve sivillere yönelik şiddet politikaları nedeniyle bölgesel güvenliğe karşı bir tehdit olarak tanımlandığı görülmektedir. Bu bağlamda Taliban'ın uluslararası toplum nezdinde meşruiyeti ve muhataplığı halen sorgulanmakta ve bu sebeple birçok devlet Taliban yönetimindeki Afganistan ile nasıl bir ilişki yürütüleceğini tartışmaktadır. Ancak, Türkiye'de Taliban'a karşı nasıl bir tutum alınması ve Afganistan politikasının nasıl revize edilmesi gerektiği konusunda herhangi bir tartışma yürütülmüş değildir.

Türkiye dış politikasını şahsi perspektifleri doğrultusunda biçimlendirme eğilimini her fırsatta sergileyen Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kabil havalimanının işletilmesi ve Taliban ile daha geniş bir işbirliğinin yapılması konusundaki niyetini açıkça ortaya koymuştu. Yönetimlerin sandıkla değişmesini savunan bir hükümetin, Afganistan'daki yeni rejimin silahlı yöntemlerle kurulmasını göz ardı etmesi yeni bir tutarsızlık ve ilkesizlik örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Afganistan politikasının Türkiye ve üyesi olduğu uluslararası örgütler nezdinde nasıl yönetilebileceğine ilişkin sağlıklı ve kapsamlı bir yol haritası oluşturulmuş değil. Bununla birlikte pragmatist bir tavırla kısa vadeli ekonomik çıkarlar amacıyla Taliban'ı meşrulaştırmaya yönelik tutumlar ve sivil halkı Taliban yönetiminin insafına terk eden yaklaşımlar bölgesel insani krizin derinleşmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu krizin diplomatik ve siyasi boyutları, ağırlaşan insani krizden bağımsız değildir. Taliban ile kurulan ilişkiler ile Afganistan halklarının özgürlüğü meselesi birbirlerinden ayrı değerlendirilemez. Bu bağlamda Türkiye'nin Afganistan halklarının yararına olabilecek diplomatik, siyasi ve ekonomik çözüme dair seçeneklerin en iyi biçimde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Katar ve Türkiye hükümetlerindeki dış politika belirleyicilerinin Afganistan'a yönelik yaklaşımlarının başta mülteci ve göç meselesi olmak üzere ne tür tahribatlara yol açacağı öngörülememektedir. Suriyeli göçmenler konusunda olduğu gibi Afganistanlı göçmenler için de pazarlıkların başlaması meselenin kökenine yönelik çözüm olanaklarını sınırlandırmaktadır. Aynı hataların Afganistan konusunda tekrarlanmaması için uluslararası toplumu doğru biçimde koordine edebilecek kapsamlı bir yol haritasına ve temel insani ilkeleri gözardı etmeyen ortak bir dış politikaya ihtiyaç vardır. Bu konuda TBMM'nin sorumluluk alması ve neler yapılabileceği konusunda bir tartışma yürütmesi önemlidir.

TBMM'nin temel ilkesi olan egemenliğin millete, bir başka deyişle seçmenlerin hür iradesine ait olduğunu dikkate alarak bu son derece kritik demokrasi ilkesinin tüm dünyada işler olması TBMM'nin sorumluluk alanıdır. Afganistan'daki Taliban rejimi karşısında Afganistan halklarının iradesinin yansıyabileceği biçimde özgürlüğe ve demokrasiye kavuşabilmesi adına Türkiye'nin Afganistan özelinde nasıl bir dış politikanın ve stratejinin izlenmesi konusunda TBMM'nin üzerine düşen denetleyici ve yön gösterici rolünü oynaması gerekmektedir.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	
2	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
3	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
4	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
5	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
6	MURAT SARISAÇ	VAN	
7	SAİT DEDE	HAKKARİ	
8	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
9			
10	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
11	OYA ERSOY	İSTANBUL	
12	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	
13	PERO DUNDAR	MARDİN	
14	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	
15	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
16	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	
17	FELEKNAS UCA	BATMAN	
18	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
19	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	
20	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	